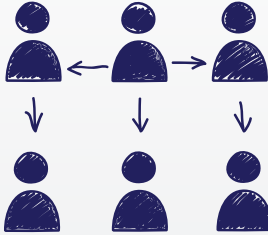
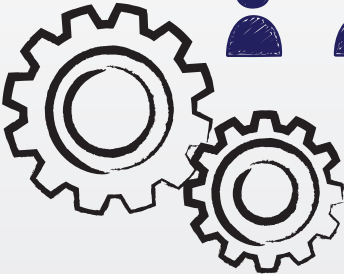

MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ

(MESEM)

NE GETİRİYOR?

Eğitim Sen Yayınları - Nisan 2022
Eğitim Sen Bülteni Ekidir

Giriş

Mesleki eğitim, bilgi, beceri ve tutum kazandırma yoluyla bireyi, bir ya da daha fazla kategoride ele alınabilecek mesleklere hazırlayan ve yönlüten bir eğitim türü olarak bilinmektedir. Mesleğe ilişkin olarak ayırım yapmayı sağlayan temel dayanak ise, bilgi, beceri ve tutumlarda uzmanlaşma ve farklılaşma yaratmaktır. Bu anlamda daha önceki yıllarda uzmanlaşma ve farklılık yaratan bilgiler daha sonraki dönemlerde her birey için önemli hale geldiğinde, mesleki olmaktan çıkmış, mesleki eğitimin değil, genel eğitimin bir parçası haline gelmiştir.

Türkiye’de geleneksel iş gücü yetiştirme sistemi, örgün eğitim kurumlarında sürdürülen meslek eğitimi dışında, mesleki eğitim merkezleri ve çıraklık sözleşmeleri yoluyla sürdürülmektedir. İş yerlerinin meslek eğitiminden beklentilerini gösteren nitelik tanımlamaları, kamu sistemi yoluyla sürdürülmesi gereken çok boyutlu eğitim içeriğinden ‘tek boyutlu’ iş eğitimine doğru gelişmiştir. Örgün ortaöğretim düzeyinde gerçekleşen mesleki eğitimin ağırlığı zaman içinde iş yerlerinde gerçekleştirilen uygulamaların öğrenilmesine kaydırılmıştır.

Mesleki eğitim kurumlarında, geniş tabanlı bir mesleki-teknik eğitim yerine dar kapsamlı ‘iş eğitimi’ ile iş gücü yetiştiren, ancak istihdamı konusunda en küçük bir garanti ya da destek sunamayan bir süreç gerçekleştirilmiştir. Bu da ekonominin örgün mesleki eğitimden beklediği, nitelikli insan gücü gereksiniminin karşılanması hedefinin yeterince yerine getirilemediğini göstermektedir.

MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ

2021 yılının Aralık ayında 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu’nda yapılan değişikliklerle mesleki eğitim merkezlerinin yaygınlaştırılması ve meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde ucuz iş gücü olarak çalıştırılmasının önü açılmıştır. Mesleki ve akademik hedeflerine ulaşırken bir şekilde örgün eğitim dışı kalmış veya sonradan meslek edinin yeterliliklerini belgeleyememiş kişiler için açılan mesleki eğitim merkezlerinde usta öğreticilik, ustalık, kalfalık ve çıraklık eğitimleri verilerek istihdam ve iş hayatına yönelik çözümlerin üretilmesi amaçlanmaktadır.

MESEM programı öğrencilerin erken yaşta çalışma hayatına girerek meslek edinmesi, genç işsizlik oranının düşürülmesi, sınıfını geçememiş, öğrenim hakkı bitmiş öğrencilere alternatif ve sektörlere istihdam yaratılması gibi hedeflerle gündeme gelmiştir. Ancak uygulama örgün eğitimdeki tüm öğrencilere bir seçenek olarak sunulmaktadır. Farklı lise türlerinden isteyen her öğrenci okulunu bırakıp bu programda istedikleri alana geçebilecektir.

Meslek liselerine devam eden öğrencilerin tamamına yakınının yoksul emekçi çocuklar olduğu, okul masraflarının ailelerin sırtında ciddi bir yük haline geldiği bir dönemde, öğrencilerin örgün eğitimin dışına çıkarak bir an önce 'meslek sahibi olması' ve 'para kazanması' fikri ilk anda ne kadar cazip gelse de, pratikte çok sayıda olumsuzluk yaşanmaktadır.

Ortaokulu bitiren öğrenciler, 4 gün kendisi için belirlenen iş yerine gidip çalışacak, haftada 1 gün mesleki eğitim merkezlerine gidip ders görecektir. Öğrenci 9.,10 ve 11. sınıfta ise aylık 1.276 lira 12. sınıfta ise aylık 2.126 lira alacaktır. Lise mezunu olup meslek öğrenecek olanlar ile kalfalık ve ustalık belgesi almak isteyenler 27 hafta (6 ay) telafi eğitimine katılıp aylık 2.126 lira ücret alacaktır. Ödenecek ücretlerin çalışılan iş yeri tarafından değil, işsizler için kullanılması gereken İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacak olması, işverenlerin kamu kaynaklarıyla desteklenmesi anlamına gelmektedir.

MEB'in kısa sürede öğrenci sayısını 410 bine çıkarmakla övündüğü sisteme dâhil olanların yarısına yakını 18 yaşın altındadır. MESEM için 1 milyon öğrenci hedefi koyan iktidar, aynı zamanda 1 milyon öğrenciyi eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakmayı, onların emeğini patronlara ucuz emek olarak sunmayı hedeflemektedir. Asgari ücretle bile geçinmenin mümkün olmadığı koşullarda öğrencileri asgari ücretin üçte birine çalıştırmak kabul edilemez.

BAKANLIĞIN MESEM İÇİN ÖNE SÜRDÜĞÜ GEREKÇELER NELERDİR?

- ➡ Devamsızlıktan başarısız sayılan öğrenci sayısındaki artış.
- ➡ Sınıf geçemeyerek öğrenim hakkını tamamlayan öğrenciler için bir alternatif yaratmak.
- ➡ Öğrencilerin erken yaştan itibaren çalışma hayatına girmelerini sağlayarak onlara meslek edindirmek.
- ➡ Genç işsizlik oranını düşürmek.
- ➡ Sektörlere istihdam olanağı yaratmak.

MESEM PROGRAMI İLE NE HEDEFLENİYOR?

- ➡ MEB, halen 1,5 milyon civarında öğrencinin eğitim aldığı MTAL'lerdeki öğrenci sayısını 500 binlere düşürmeyi hedeflemektedir. MESEM programında hedeflenen öğrenci sayısı ise 1 milyondur. Bunun anlamı MTAL'lerin fiili olarak kapatılmasıdır.
- ➡ Kalan MTAL'lerin özel sektöre devri ile sürecin tamamen sonlandırılması, yük olarak görülen mesleki eğitimin sermayeye devredilmesi hedeflenmektedir. MESEM'ler ilk başta sadece bir program olarak yansıtılsa da zaman içinde yaygın bir lise türü haline getirilecektir.
- ➡ MESEM'lere 8. sınıftan itibaren öğrenci kaydı yapılarak, 1 gün okul 4 gün iş yeri uygulaması ile çocuk işçiliğinin bizzat devlet eliyle yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Yasalarda 18 yaş altı işçi çalıştırmak yasak olmasına rağmen bu uygulama ile ortaokulu yeni bitirmiş 14-15 yaşındaki çocukların işçiliği eğitim adı altında yasallaştırılmış olacaktır. Mart 2022 itibarıyla MESEM'lere kayıt olan 410 bin öğrencinin yüzde 46'sı 18 yaş altı öğrencilerden oluşmaktadır.
- ➡ Yoksul işçi ve emekçi çocukları ailelerinin yaşadığı geçim sıkıntısı nedeni ile ister istemez bu programa kayıt olmak zorunda kalacaktır.
- ➡ Eğitimi özelleştirme politikaları sonucunda, MEB, kolejlerde ve paralı okullarda eğitim alan çocukları başarısız ve devamsız göstermek istemediği için, MESEM'lere başarısız olarak görülen ve devamsızlığı

olan çocuklar geçecek söylemi, hedef kitlenin yoksul aile çocukları olduğunu göstermektedir. MEB, yoksul emekçi ailelerinin çocuklarına işçi olmaktan başka yol bırakmamaktadır.

- ➡ MTAL'erdeki disiplin ve devamsızlık sorunlarının nedeni eğitimde 4+4+4 düzenlemesidir. Akademik olarak başarısız olarak görülen tüm öğrenciler MTAL'lere yönlendirilmiştir.
- ➡ Yeni açılan ve her yaşta öğrencisi olan MESEM'lerin MTAL'ler ile aynı okul ortamında haftada bir gün eğitim almaları bile çok sayıda disiplin vakasını gündeme getirecek ve farklı sorunlar doğuracaktır.
- ➡ MEB'in 'Haftada 1 gün okul!', 'Maaş ve sigorta!', 'İş garantisi!' reklam sloganlarına bakmak bile MESEM'lerin gerçekte eğitimle hiçbir ilgisinin olmadığını ispatlar.
- ➡ 12 yıllık zorunlu eğitim fiili olarak 8 yıla düşürülmüş olacak, erken yaşta örgün eğitimden koparılan çocuklar bedensel, eğitsel, sosyolojik, toplumsal ve psikolojik birçok sorunla karşı karşıya kalacaktır.
- ➡ Örgün eğitimin dışına itilen bu çocukların yarınlara yabancılaşmış, eğitimsiz, haklarını bilmeyen, kültürel açıdan eksik, kendine dayatılan hayatı kabullenen bireyler olarak yetiştirilmeleri hedeflenmektedir.
- ➡ Ergenlik döneminde olan bu çocuklar akran gruplarından kopararak, sosyal bir varlık olma, kendi yaşlıları ile okul ortamında paylaşımda bulunma, arkadaşlık kurma, karşılaştıkları sorunları çözme becerilerinden mahrum bırakılacaktır.
- ➡ Hak arama konusunda bir yetişkin gibi davranamayacak olan bu çocuklar, patronların elinde köle işçilere dönüşecektir. Bu yaştaki çocuklar iş yerlerinde maruz kalacakları şiddet, taciz ve kötü muamelelere karşı kendilerini koruyamayacaktır.
- ➡ Çalışan öğrencilerin ücretlerinin tamamı (asgari ücretin yüzde 30'u) ile sağlık ve kaza sigortaları devlet tarafından ödenerek, öğrenciler, ücreti kamu kaynaklarından karşılanan patronlara ucuz emek kaynağı olarak sunulmuş olacaktır.

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) Ne Getiriyor?

- ➡ Hiçbir patron böyle bedava işçiler varken yetişkin işçileri çalıştırmak istemeyecek, yetişkin işsizlik sayısı hızla artacaktır.
- ➡ MTAL'de çalışan tüm kültür ve meslek dersi öğretmenleri öğrenci sayısının azalmasıyla norm fazlası duruma düşecek, öğretmenlerin başka okullara ve bölgelere tayin istemesi iyice zorlaşacaktır.
- ➡ MESEM'ler tam gün tam yıl esasına göre çalışacağı için esnek çalışma, kuralızsızlık, angarya normalleşecek, mesai kavramı ve yapılan işin tanımı belirsizleşecektir. Örneğin tutulan günlük nöbetlerin saatleri uzayacak, sabah saatlerinden akşam ders bitimine kadar uzayabilecektir. Hafta sonu ve akşam çalışma, hayatın yeni normalleri haline gelecektir.
- ➡ Öğretmen ve idareci kadrolarının statüsü değişecek, kurumların başına pedagoji bilimi ile donanmış, eğitimci kimliği ile yöneticiliği buluşturmuş kadrolar yerine, misyon, vizyon, rekabet, verimlilik, kâr zarar, performans gibi piyasa kavramlarıyla yetişmiş yöneticiler gelecektir.
- ➡ Özgürlükleri ve özgünlüğü olan eğitim sürecini akademik, sosyal, psikolojik, duyuşsal, bilişsel, psikomotor, akran etkileşimi, çocuk hakları gibi kavramlarla donanmış ve buna göre hareket eden öğretmenlerin yerini; formatör, tekniker, verilen programı uygulayan, talimatlara göre hareket eden ustabaşına dönüşmüş, öğretmen kimliğini kaybetmiş bireyler alacaktır.
- ➡ Meslek dersi öğretmenleri, çalışan öğrencileri iş yerlerinde denetleyen birer teknik elemana dönüşecek ve mesleki anlamda büyük itibar kaybına uğrayacaktır.

2023 Eğitim Vizyon Belgesi'nde yer alan "Mesleki teknik eğitim öğrencileri okurken çalışıyor" maddesiyle şu anki sistemde staj adı altında ucuz iş gücü olarak çalışan öğrencilerin bu durumunun devam etmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin 14-15 yaşından itibaren işverenin insafına, piyasa hukukunun katı kurallarına terk edilmesi, üstelik bunun bizzat MEB eliyle yapılması düşündürücüdür. Öğrencilerin 'okul' içinde öğrenme hakları fiilen ellerinden alınırken, ucuz emek sömürüsü olarak

işleyen bu mekanizmayı bir eğitim uygulaması olarak değerlendirmek mümkün değildir.

MESEM PROGRAMI UYGULAMASINDAN DERHAL VAZGEÇİLMELİDİR

Öğrencilerin okul ve iş hayatını birlikte sürdürecekleri üzerinden yapılan propaganda, meslek lisesi öğrencilerini zorunlu ve örgün eğitimden uzaklaştırma anlamını taşımaktadır. Devletin zorunlu eğitim kapsamındaki çocukları “beceri eğitimi” adı altında işverene ucuz iş gücü olarak sunması kabul edilemez.

Eğitim hakkının tamamen yok sayıldığı, fırsat eşitliği perdesi altında sürdürülen piyasa merkezli eğitim modelinin geldiği nokta, çocukların eğitim hakkına meydan okumak anlamına gelmektedir. Çocuk işçiliğinin devlet eliyle meşrulaştırılması anlamı taşıyan bu uygulamadan derhal vazgeçilmelidir.

Eğitim hakkının tamamen yok sayıldığı, fırsat eşitliği perdesi altında sürdürülen piyasa merkezli eğitim modelinin geldiği nokta, çocukların eğitim hakkının elinden alınması anlamına gelmektedir.

Eğitim Sen olarak, halen 12 yıl olan örgün eğitim süresini fiilen 8 yıla indiren MESEM programına karşı tüm eğitim emekçilerini, öğrencilerimizi ve velilerimizi uyarıyoruz. Öğrencilerimizi ucuz emek kaynağı haline getiren ve çocuk işçiliğini devlet eliyle meşrulaştıran bu uygulamaya derhal son verilmelidir.

(MESEM)

MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ NE GETİRİYOR?

bilgi@egitimsen.org.tr
www.egitimsen.org.tr

EĞİTİM ve BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI

Aziziye Mahallesi Willy Brand Sokak No:13 Çankaya / Ankara

Telefon: 0312 439 01 14 (pbx) Faks: 0312 439 01 18